

Nota van antwoord

bij Natura 2000 beheerplan Vlake van de Raan 2016-2022

Datum	Maart 2016
Status	Definitief

Colofon

Titel	Nota van antwoord bij Natura 2000 beheerplan Vlake van de Raan 2016 - 2022
Opdrachtgever	Anouk Verschuur (Rijkswaterstaat)
Projectleider	Peter Heslenfeld (Rijkswaterstaat)
Auteur(s)	Peter Heslenfeld, Maarten Platteeuw, Rolf-Jan Sielcken, Jackie Straathof, Kiki Goedemondt, Waldo Broeksma (allen Rijkswaterstaat), Kees Verbogt, Vincent van der Meij en Anoeck de Groot-Valenteijn (allen ministerie van Economische Zaken)
Datum	Maart 2016
Status	Definitief

In opdracht van:
Rijkswaterstaat Zee en Delta

In samenwerking met:
Ministerie van Economische Zaken

Inhoud

- 1 Inleiding 4
- 2 Zienswijzen 6
- 3 Ambtshalve wijzigingen 11

1 Inleiding

In deze Nota van antwoord beantwoordt de minister van Infrastructuur en Milieu, in overeenstemming met de staatssecretaris van Economische Zaken, de inspraakreacties op het Natura 2000 ontwerpbeheerplan Vlake van de Raan.

Het ontwerpbeheerplan is een voorstel voor afspraken om menselijke activiteiten, zoals vaargeulbeheer, visserij, recreatie en suppleties in de Vlake van de Raan te combineren met het in stand houden van de beschermde natuur. Het ontwerpbeheerplan is onderbouwd met resultaten uit de Nadere Effecten Analyse die tevens wordt beschouwd als een Passende Beoordeling van de activiteiten die in het beheerplan worden toegestaan. Daarmee vormt deze NEA de toetsing van het beheerplan aan de doelstellingen van Natura 2000.

Proces

De termijn waarop belanghebbenden hun zienswijze op het ontwerpbeheerplan konden indienen is aangekondigd met een kennisgeving in de Nederlandse Staatscourant van 12 januari 2015. Van 13 januari tot en met 23 februari 2015 was het mogelijk om het ontwerpbeheerplan, evenals de onderliggende stukken, in te zien op 5 locaties, te weten de kantoren van Rijkswaterstaat in Rijswijk en Middelburg, het provinciehuis in Middelburg en de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken in Den Haag. Tijdens deze periode kon iedereen die dat wilde schriftelijk of via internet reageren op de plannen, onderwerpen aan de orde stellen, oplossingen aandragen en reageren op eventuele onjuistheden. Ook waren er twee informatieavonden met een informatiemarkt en plenaire presentaties en beantwoording van vragen door projectmedewerkers.

Zienswijzen

De Minister ontving op de aangeboden stukken in totaal 7 zienswijzen. De reacties betreffen onder andere de beperkingen voor visserij, het toekomstig Vlaams-Nederlands beleid omtrent het mondingsgebied van de Westerschelde en de invloed van aanleg van kabels in het gebied.

Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de zienswijzen zijn in deze nota alle vragen, opmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen geordend per zienswijze. Daarnaast is er nog een aantal ambtshalve wijzigingen doorgevoerd, om omissies in het beheerplan te herstellen. Per zienswijze en ambtshalve wijziging zijn de betreffende inspraakreacties in een zwarte letter weergegeven, met daaronder in kleur de antwoorden van de minister van Infrastructuur en Milieu.

De inspraakreacties zijn geanonimiseerd. De nummers in de nota verwijzen naar de inspraakreacties.

Vervolgprocedure

Na verwerking van de resultaten van de zienswijzen, advies en bestuurlijk overleg over het ontwerpbeheerplan heeft de minister van Infrastructuur en Milieu ingestemd met het beheerplan voor de Vlake van de Raan en het beheerplan

vastgesteld. Dit gebeurde in overeenstemming met de staatssecretaris van Economische Zaken.

Het beheerplan is vastgesteld voor een periode van zes jaar. In die periode worden de ontwikkelingen in het gebied en het resultaat van de maatregelen gevolgd. Aan het einde van de looptijd van het beheerplan volgt een integrale evaluatie die informatie moet geven voor een eventuele herziening in het volgende beheerplan.

2 Zienswijzen

Zienswijze-indiener nr. 1 is het niet eens met een vermindering van visserijactiviteiten in de Vlake van de Raan. Verder vindt hij dat de visserij als enige moet inleveren. Er mag niet meer gevist worden met wekkerkettingen. Enkele jaren geleden was er nog niet veel over de Vlake van de Raan bekend. Hij betwijfelt of er intussen al meer kennis vergaard is. Verder vindt hij dat het toverwoord momenteel 'sluiting van gebieden' lijkt.

In de Nadere Effecten Analyse (NEA), die is uitgevoerd op alle activiteiten in het gebied, blijkt dat negatieve effecten van visserij op de instandhoudingsdoelstellingen niet bij voorbaat kunnen worden uitgesloten. Vandaar dat we in het ontwerpbeheerplan de visserijactiviteiten hebben beschouwd als vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent niet dat visserij wordt verboden, maar wel dat er een specifieke toets op de effecten voor de doelstellingen van Natura 2000 moet worden uitgevoerd om te bepalen onder welke voorwaarden of voorschriften verschillende visserijvormen waar en wanneer kunnen plaatsvinden.

Verder legt het beheerplan geen beperkingen op aan de visserij, maar stelt het dat de diverse visserijvormen vergunningplichtig zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet. Bovendien wordt niet alleen visserij aan beperkingen onderworpen. Ook aan het verdiepen van de vaargeul Wielingen en aan het uitvoeren van de geulwandsuppleties in het Oostgat worden in dit beheerplan voorwaarden gesteld om de instandhoudingsdoelstellingen te borgen. Hetzelfde geldt voor schelpenwinning en evenementen met power- en speedboten.

In het verloop van het beheerplanproces is alle relevante kennis over natuurwaarde en mogelijke effecten daarop als gevolg van o.a. visserij bijeengebracht. Dit geheel is gebruikt in de NEA, die daarmee de onderbouwing vormt voor alle in het beheerplan opgenomen maatregelen. Aanvullende kennis wordt verkregen door middel van monitoring en onderzoek in tijdelijk voor visserij af te sluiten gebieden.

Diverse partijen hebben een akkoord gesloten over visserij in beschermde gebieden: het VIBEG-akkoord. De belangrijkste punten van dit akkoord zijn voor de Vlake van de Raan dat per 1 januari 2016 de visserij met wekkerkettingen in de Vlake van de Raan beëindigd is en dat maximaal vijftien procent van de Vlake van de Raan wordt aangewezen als onderzoeksgebied. Doel van het onderzoek is om na te gaan of, en zo ja welke invloed bodemberoerende visserij heeft op habitatkwaliteit. Ook moet het onderzoek antwoord geven op de vraag of sluiting van gebieden voor deze visserijvorm al dan niet effectief is als natuurbeschermende maatregel.

Om de onderzoeksgebieden te identificeren hebben het Productschap Vis, de Zeeuwse Milieufederatie en het Bureau Wing een project uitgevoerd om kennis te verzamelen over het gebied: Joint Fact Finding in de Vlake van de Raan. Een belangrijk resultaat was een voorstel voor onderzoeksgebieden in de Vlake van de Raan. Op basis van dit voorstel heeft het ministerie van EZ een viertal onderzoeksgebieden aangewezen. Voor het onderzoeksprogramma is het noodzakelijk dat deze vier gebieden worden gesloten voor iedere vorm van actieve

bodemberoerende visserij ten behoeve van onderzoek naar de ontwikkeling van de bodemhabitat in afwezigheid van actieve bodemberoerende visserij, waaronder garnalenvisserij en boomkorvisserij met wekkerkettingen.

Zienswijze-indiener nr.2 vraagt aandacht voor het gebruik van lood door sportvissers en vraagt welke maatregelen hiervoor in het beheerplan zullen worden genomen.

Lood is genoemd als prioritaire stof in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit houdt in dat de verontreiniging van het watermilieu met deze stof geleidelijk moet worden verminderd door een progressieve vermindering van de emissies en verliezen van deze stof naar het watermilieu te bewerkstelligen. Ook al zijn er dankzij het milieubeleid van de afgelopen jaren geen overschrijdingen meer van de loodnorm in de Rijkswateren, verdere verduurzaming van het milieubeleid en dus ook het gebruik van milieuvriendelijke loodvrije alternatieven voor vislood in de sportvisserij, bijvoorbeeld gewichten die vervaardigd zijn uit ijzer, wordt door RWS onderschreven. De maatregelen in het kader van de KRW zijn echter niet in dit Natura 2000 beheerplan opgenomen. Waterkwaliteit is ook niet opgenomen als instandhoudingsdoel in het aanwijzingsbesluit van de Vlakte van de Raan. Er zijn geen aanwijzingen dat het gebruik van lood door sportvissers significant effect heeft op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan. In het beheerplan zullen daarom geen beperkingen worden opgelegd aan het gebruik van lood door sportvisserij.

Zienswijze-indiener nr. 3 heeft een aantal zienswijzen die betrekking hebben op:

1. bodemberoering en vertroebeling van water door de containervaart: opname van de problematiek in het ontwerpbeheerplan is gewenst naast toezegging om onderzoek te doen;
2. de wens controle uit te oefenen op de ontwikkeling van containervaart (onder meer met betrekking tot handhaving en vergunningplicht);
3. de wens om de Vlakte van de Raan effectief te beschermen. Hiervoor is het voor het beheer door Rijkswaterstaat van belang een beeld te hebben van de ontwikkeling van de Vlakte van de Raan de afgelopen decennia, en hoe het oppervlak en de diepte zich ontwikkeld hebben;
4. uitbreiding van het toetsingskader van dit ontwerpbeheerplan met een veiligheidsrisico-toets;
5. opname in het beheerplan van het feit dat overwegingen ten aanzien van risico's op overstromingen en veiligheid het gewenst kunnen maken een andere invulling te geven aan de Vlakte van de Raan.

zienswijze 3.1:

De beroepsscheepvaart in de vaargeulen in de Vlakte van de Raan veroorzaakt een fractie van de vertroebeling, in vergelijking met de vertroebeling die wordt veroorzaakt door het op diepte houden van de Wielingen en het suppleren van de geulwand van het Oostgat. In de Passende Beoordeling die is uitgevoerd ten behoeve van de vergunningverlening voor het op diepte houden van de Wielingen en analyse van effecten van de geulwandsuppleties van het Oostgat kwam naar voren dat deze activiteiten niet leiden tot significante aantasting van de kwaliteit van het habitatype of dat van de leefgebieden van de beschermde soorten.

Deze redeneerlijn zal duidelijker in het beheerplan zelf worden vermeld. De tekst in het beheerplan wordt als volgt aangepast:

Er wordt een voetnoot toegevoegd na de volgende zin in paragraaf 8.2:
"Er zijn geen aanwijzingen dat de huidige niet-vergunningplichtige activiteiten (genoemd in bijlage 1) zich zodanig zullen ontwikkelen dat potentieel significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen optreden."

De voetnoot luidt als volgt:

"Naar aanleiding van een zienswijze wordt opgemerkt dat vertroebeling als gevolg van scheepvaart een zeer beperkt deel uitmaakt van de vertroebeling ten opzichte van de vertroebeling veroorzaakt door vaargeulwerkzaamheden. Dit betekent dat scheepvaart op dit punt zeker geen significante gevolgen heeft voor instandhoudingsdoelstellingen voor de hele Vlakte van de Raan".

zienswijze 3.2:

Uit het handavingsplan valt het volgende af te leiden:

De beroepsscheepvaart zal ook in de toekomst niet zo sterk toenemen dat de effecten via vertroebeling wel significant kunnen gaan worden. Daarom worden daar geen vrijstellingsvoorwaarden aan verbonden. Om dezelfde reden wordt er evenmin actief ingezet op het monitoren van de beroepsscheepvaart in de Vlakte van de Raan. Wel zal Rijkswaterstaat, als voortouwnemer van het beheerplan, in samenwerking met andere betrokken overheden, alert zijn op ontwikkelingen in het gebied (gebruiksveranderingen in het algemeen en dus ook van de beroepsscheepvaart) en - indien nodig - overgaan tot het instellen van gebruiksmonitoring.

zienswijze 3.3:

De drie in deze zienswijzen genoemde verdiepingen hebben niet in de Vlakte van de Raan plaatsgevonden, maar in het aangrenzende Natura 2000-gebied Westerschelde en Saefthinghe. Het is uitgesloten dat de verdiepingsactiviteiten effecten hebben gehad op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vlakte van de Raan.

Reeksen van door RWS uitgevoerde lodingen laten zien dat de diepte van de Vlakte van de Raan niet significant is toegenomen gedurende de afgelopen 40 jaar. Zie hiervoor paragraaf 6.2.3 en kaart 6.23 in het rapport van "Morphodynamics of the Delta coast. Quantitative analysis and phenomenology of the morphological evolution, 1964-2004"

(<http://kennisplein.intranet.minienm.nl/documenten/382385>). Hierin wordt aangegeven dat de Vlakte van de Raan relatief stabiel is.

zienswijze 3.4:

Het opnemen van een toetsingskader met een veiligheidsrisicotoets in een Natura 2000-beheerplan is inderdaad niet mogelijk. Dat zal dus ook niet in dit beheerplan gebeuren. Veiligheid wordt geborgd in andere kaders, waaronder de Waterwet en de daarin opgenomen normen voor waterkeringen).

zienswijze 3.5:

In het beheerplan wordt niet opgenomen dat veiligheidsoverwegingen het gewenst kunnen maken om een andere dan een Natura 2000-invulling aan de Vlakte van de Raan te geven. Wanneer andere belangen tot andere invulling nopen, dan is er sprake van nieuwe initiatieven, die dan behandeld worden volgens wat er in paragraaf 4.4 van het beheerplan over nieuwe activiteiten wordt gezegd:

"Nieuwe plannen, projecten en andere handelingen moeten getoetst worden aan de

NB-wet. Bij plannen moeten de bevindingen betrokken worden in de besluitvorming en bij projecten en andere handelingen kan er vervolgens een vergunning aangevraagd moeten worden. In de oriëntatiefase worden de toekomstige activiteiten getoetst op de effecten op het habitatype of de soorten waarbij duidelijk wordt of er daadwerkelijk een vergunning aangevraagd moet worden. Als uit de oriëntatiefase blijkt dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied (dit betekent dat het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kan komen), dient een passende beoordeling te worden gemaakt voordat een vergunning wordt aangevraagd.

De Passende Beoordeling moet bepalen of de kans op significant negatieve effecten reëel is en in hoeverre de natuurlijke kenmerken worden aangetast. Als blijkt dat significant negatieve effecten en dus een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de instandhoudingsdoelen niet uitgesloten kunnen worden, kan alleen toestemming voor de activiteit gegeven worden, wanneer er geen alternatief is waarmee je de effecten kan vermijden. Bovendien geldt dat als er geen alternatief is, er wel dwingende redenen van groot openbaar belang moeten zijn om de activiteit uit te voeren. Als er inderdaad geen alternatief is en er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, dan zullen de negatieve gevolgen van de activiteit gecompenseerd moeten worden (na doorlopen van de ADC-toets)".

Zienswijze-indieners nrs. 4 en 5 hebben eenzelfde zienswijze ingediend om toekomstig Vlaams-Nederlands beleid omtrent het mondingsgebied te vrijwaren en de samenhang tussen de Westerschelde en het mondingsgebied te bewaren.

Ook hier geldt dat wanneer er sprake is van nieuwe initiatieven, deze dan behandeld worden volgens wat er in het beheerplan (paragraaf 4.4) over nieuwe activiteiten wordt geschreven. Dit is aangegeven bij zienswijze 3.5.

Dit beheerplan spreekt zich niet uit over de toekomstige ruimtelijke inrichting of beleidsinitiatieven. Dit zal ter verduidelijking in het beheerplan benoemd worden.

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast:

Aan het einde van de paragraaf 4.4 zal de volgende zin worden toegevoegd:

"Dit beheerplan doet geen uitspraak over de toekomstige ruimtelijke inrichting van de Vlake van de Raan."

Zienswijze-indiener nr. 6 vraagt of en zo ja op welke wijze er rekening gehouden is met activiteiten i.v.m. de (toekomstige) aanleg van windparken op zee.

In de onderliggende NEA van het ontwerpbeheerplan zijn bestaande activiteiten (waaronder windparken) getoetst, zowel individueel als in cumulatie met andere activiteiten. Daarbij is ook externe werking van activiteiten buiten het gebied meegenomen.

Nieuwe activiteiten of initiatieven konden niet concreet getoetst worden. Daarom geldt ook hier wat er in het beheerplan (paragraaf 4.4) over nieuwe activiteiten wordt geschreven. Dit is aangegeven bij zienswijze 3.5.

Zienswijze-indiener nr. 7 verzoekt om te overwegen onderzoek, onderhoud en reparatie van zeekeblen voor elektriciteitstransport in dit ontwerpbeheerplan toe te

voegen aan de lijst van "Activiteiten met vrijstelling van vergunningplicht met specifieke voorwaarden".

Momenteel zijn er nog geen zeekabels voor elektriciteitstransport in de Vlake van de Raan. Dit is een nieuwe activiteit. Ook hier geldt wat er in het beheerplan (paragraaf 4.4) over nieuwe activiteiten wordt geschreven. Dit is aangegeven bij zienswijze 3.5.

3 Ambtshalve wijzigingen

Het ontwerpbeheerplan bevat een aantal omissies. Het ontwerpbeheerplan zal daarom op de volgende punten worden aangepast:

Toevoegen op blz. 10 en 34 dat er momenteel een evaluatie van het VIBEG-akkoord plaats vindt

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast:

Blz. 10: "Diverse partijen hebben in 2011 een akkoord gesloten over visserij in beschermde gebieden: het VIBEG-akkoord".

Blz. 10: na "...en dat maximaal vijftien procent van de Vlake van de Raan zal worden aangewezen als onderzoeksgebied." toegevoegd: "Hierbij dient te worden aangetekend dat het VIBEG-akkoord en het Toegangsbeperkingsbesluit 2013 momenteel onderwerp zijn van een evaluatie door de Regiegroep VIBEG. Uit deze evaluatie kunnen wijzigingen voortvloeien."

Blz. 34: na "Dit besluit is genotificeerd bij de Europese Commissie en daarmee ook geldig voor buitenlandse vissers in de Vlake van de Raan (Staatscourant, 2013a)." toegevoegd: "Hierbij dient te worden aangetekend dat het VIBEG-akkoord en het Toegangsbeperkingsbesluit 2013 momenteel onderwerp zijn van een evaluatie door de Regiegroep VIBEG. Uit deze evaluatie kunnen wijzigingen voortvloeien."

Toevoegen op blz. 10 dat er ook afstemming is geweest met Vlaamse partijen en de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast: "... natuurorganisaties en overheden." wordt veranderd in: "... natuurorganisaties, overheden en Vlaamse partijen en de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie."

Op blz. 17 als voorbeeld ook het Bruinvisbeschermingsplan noemen

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast.

"Daarnaast zal ook actief aansluiting worden gezocht bij andere onderzoeksprojecten in en rond de Vlake van de Raan (zoals o.a. voortvloeiend uit het zgn. VIBEG-akkoord en het Bruinvisbeschermingsplan) voor zinvolle aanvullende inzichten in het ecologisch functioneren van het gebied."

Op blz. 39 (hoofdstuk 5) dient ook de aanvullende Nadere Effecten Analyse voor staandwantvisserij genoemd te worden

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast:

"Het cumulatierapport van de Nadere Effect Analyse Vlake van de Raan (Tauw, 2013d) ..." wordt dan:

"Het cumulatierapport van de Nadere Effect Analyse Vlake van de Raan (Tauw, 2013d en Jongbloed et al, 2014) ...".

Op blz. 41 dient tabel 5.3 aangepast te worden om de begeleidende tekst en de tabel consistent te maken

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast: In tabel 5.3 na "optimalisatie beheer en onderhoud" toevoegen "(vaargeulbeheer en geulwantsuppleties)".

Op blz. 53 zijn de effecten op het habitatype niet genoemd

In het beheerplan wordt dit als volgt aangepast:

Na "Effecten beperken zich tot een tijdelijke vertroebeling van de onmiddellijke omgeving van de stortlocatie (Arcadis, 2010)." Wordt toegevoegd: "Bij onderhoudsbaggerwerken wordt de doorsnede van de waterweg niet vergroot maar enkel hersteld. De bodem zal wijzigen in de zones waar de specie verspreid wordt. De werkzaamheden kunnen een tijdelijke toename van nutriënten in het water veroorzaken die de primaire productie zou kunnen verhogen. De locaties met velden van schelpdieren of schelpkokerwormen in de Vlake van de Raan zijn onbekend. Het precieze effect is daarom niet te kwantificeren. Echter gelet op het kleine oppervlak, de tijdelijkheid van de werkzaamheden en omdat een behoudsdoelstelling geldt is een significant effect uitgesloten."

Op blz. 64 een fout in figuur 7.1 herstellen

Bullets bij zeehonden: van 3e gele kolom verplaatsen naar 2e gele kolom.